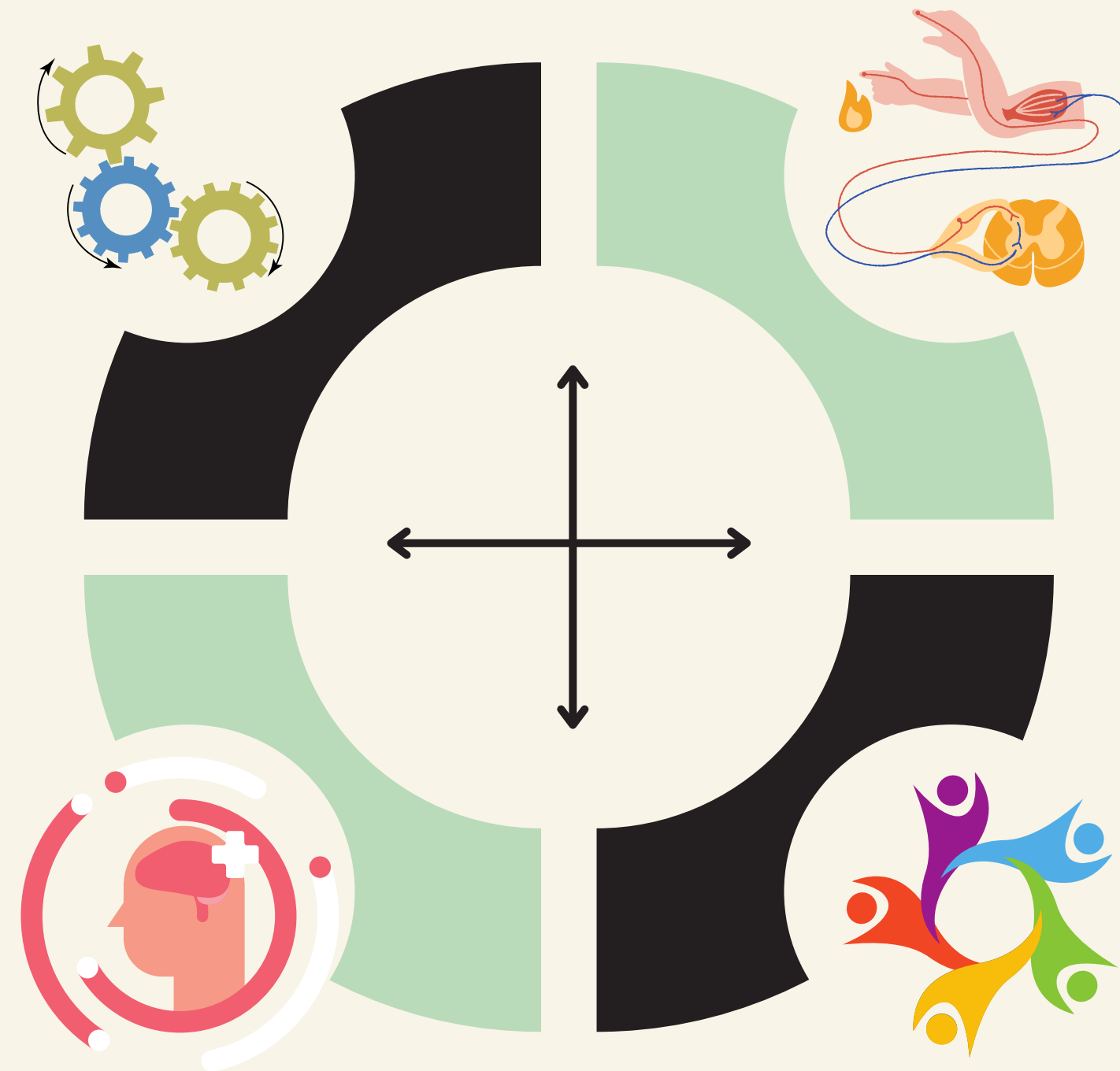

Aproximació a Funcions Cognitives

Promoció de l'Autonomia Personal i Social

Funcions Cognitives

01

Què són?

Les funcions cognitives són les capacitats que **fan possible que una persona adquireixi, processi, emmagatzemi, transformi i recuperi la informació** de l'entorn

Aquestes funcions són necessàries en qualsevol activitat, des de les més bàsiques fins a d'altres de més complexes, com ara raonar o prendre decisions. I es poden veure afectades per l'estat d'ànim i la personalitat.

02

Bàsiques

Regulen processos elementals: saber què s'esta fent, reconèixer persones, recordar esdeveniments...

Ho són **la percepció, l'atenció i la memòria, a més de l'orientació espaciotemporal**

03

Superiors

Són més complexes i específiques de l'ésser humà.

Ho són el **pensament i el llenguatge.**

*Cal tenir present, especialment en persones en situació vulnerable, **la regulació i la gestió de l'estat d'ànim**

Funcions Cognitives

04 Estat d'ànim

És una tendència emocional, de llarga durada, que impregna els sentiments, els pensaments i els comportaments de la persona.

Al llarg del temps, **l'estat d'ànim pateix oscil·lacions**. En alguns moments, poden comportar dosis altes de malestar, sofriment i angouxa, que es poden situar dins de la normalitat o bé poden ser patològics

05 Personalitat

És **el conjunt de les característiques emocionals, de pensament i de conducta que defineixen globalment una persona**.

Són relativament estables en el temps i determinen la manera de ser de la persona i la seva conducta en diferents situacions.

Es tracta, per tant, d'atributs previsibles, que es coneixen com a trets i que es deuen tant a elements hereditaris (temperament) com a hàbits i reaccions adquirits al llarg de la vida (caràcter).

06 Autoconcepte i Autoestima

L'autoconcepte és **la percepció que una persona té de si mateixa. El valor que es concedeix a aquesta percepció és l'autoestima**.

Generalment, autoconcepte i realitat no coincideixen plenament, ja que la majoria de les persones tendeixen a sobrevalorar o a infravalorar les seves capacitats

El dèficit en Habilitats Cognitives

La intervenció en persones amb dèficit en habilitats cognitives **s'haurà d'afrontar partint del tipus de disfunció que presentin.**

A més, aquests dèficits solen presentar unes **característiques específiques, comunes** per als diferents col·lectius.

*Disfuncionalitat Cognitiva: són una alteracions en alguna funció que limita la competència cognitiva de la persona.

L'alteració pot ser **deguda a un dèficit per una afectació cerebral** o a una **dissonància originada per una situació conflictiva** o per un procés psicològic o patològic.

- **Per dèficit:** congènita (de naixement), pèrdua de les funcions (com a conseqüència d'una afectació, p. ex: un tumor) o deteriorament de les funcions (gent gran, malalties, demències)

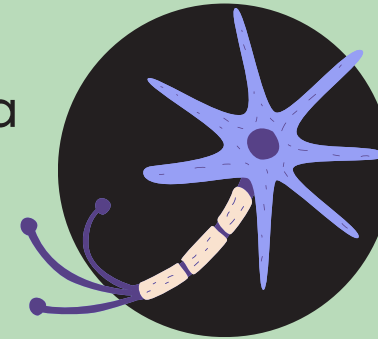
El dèficit en Habilitats Cognitives

- **Per dissonància:** és un desajust o una incongruència entre diferents cognicions. Per exemple, la realitat de la persona i el que creu o desitjaria.

Crea un **estat d'ansietat que resulta intolerable per a la persona**, de manera que tendeix a eliminar-la, compensar-la o reduir-la immediatament per mitjà de diverses vies

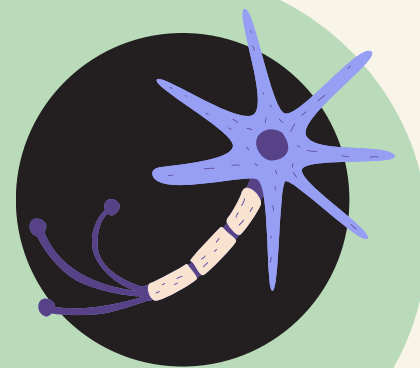
Adaptació a la realitat

- Reconeix el problema
- Solucions pròpies de l'entorn
- Personalitat flexible

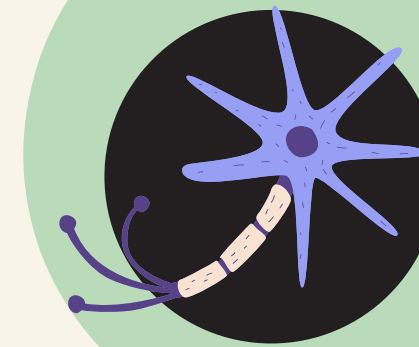
Distorsions cognitives
(interpretació errònia)

- Inferència
- Abstracció
- Sobregeneralització
- Personlització
- Pensament polaritzat
- Magnificar/minimitzar

Mecanismes de defensa
(protecció)

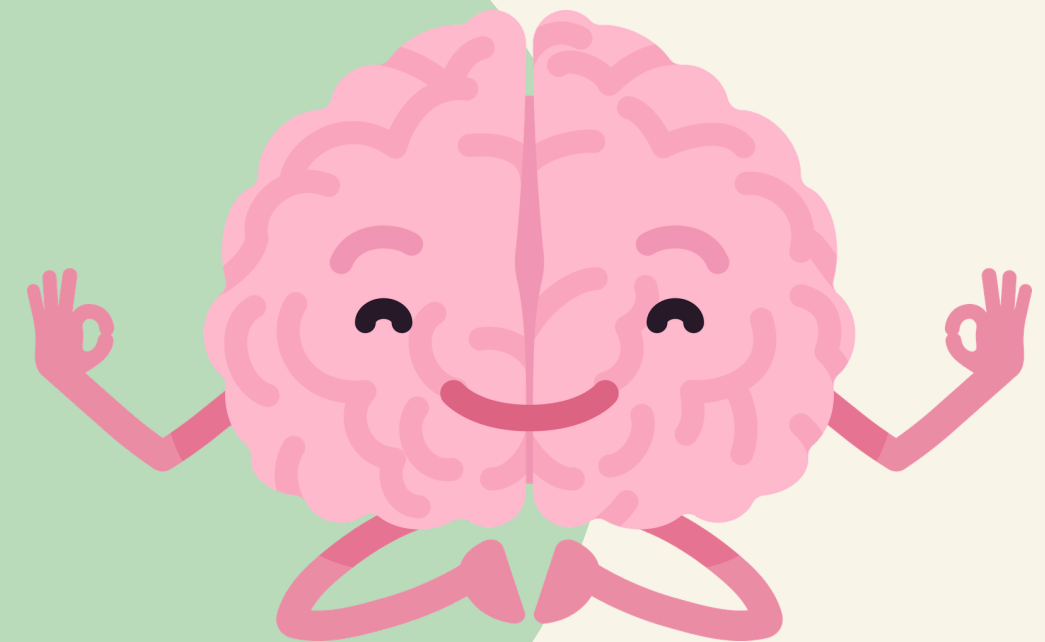
- Negació
- Projecció
- Regressió
- Racionalització
- Distorsió

Característiques cognitives en diferents col·lectius

Qualsevol persona, en algun moment de la vida, pot tenir dificultats en les **funcions cognitives**. Però en alguns col·lectius **aquestes alteracions són més freqüents i presenten unes característiques comunes** a molts dels seus membres

- Persones amb discapacitat sensorial o motora
- Persones amb discapacitat intel·lectual
- Persones grans
- Persones amb demència
- Persones amb trastorns o malalties mentals
- Persones amb estats d'ànim depressiu

La discapacitat sensorial afecta l'àrea perceptiva, i això interfereix en l'adquisició d'experiències i en l'ordenació del pensament.

És essencial conèixer el moment en què s'ha produït la discapacitat i el grau d'afectació, ja que com més primerenca i més severa sigui, més repercussions tindrà en el desenvolupament.

SENSORIAL O MOTORA

El tipus i el grau d'afectació estan relacionats amb el grau de discapacitat. Però, bàsicament, consisteixen en:

- Dificultats en l'atenció
- Limitacions en els processos lingüístics
- Deficits en la capacitat d'abstracció
- Dificultats en els processos d'aprenentatge

DISCAPACITAT INTEL·LECTUAL

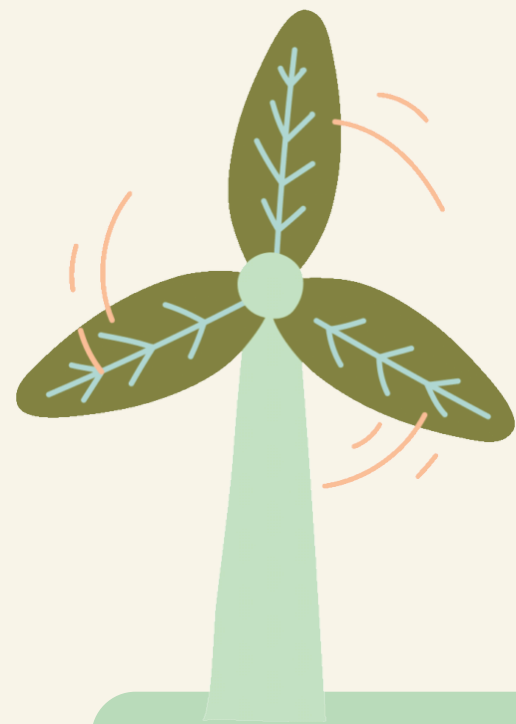
Amb l'envelliment es modifiquen les característiques de la cognició. Per exemple:

- Limitacions perceptives
- Pèrdua gradual memòria
- Deteriorament orientació...
- ...

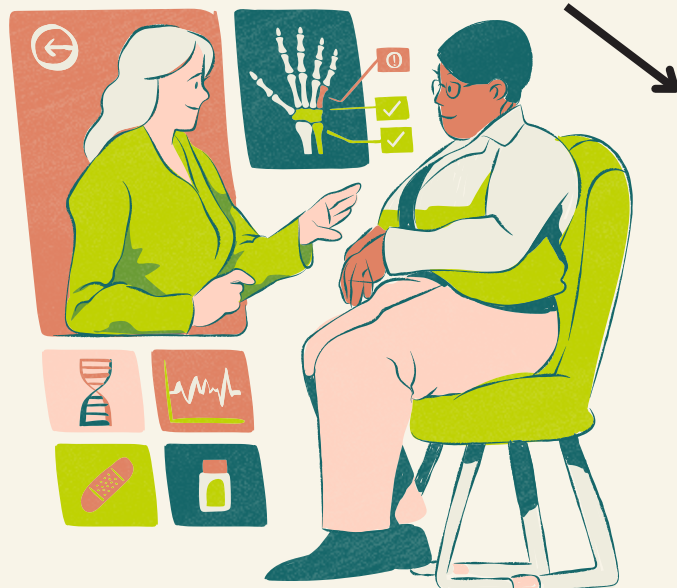
PERSONES GRANS

PERSONES AMB...

- **Demència** (processos neurodegeneratius com Alzheimer)
- **Trastorns o malalties mentals** que tenen afectació en les funcions cognitives
- **Estats d'ànim depressius**, funcions afectades per dificultats, apaties, dèficits...

Intervenció en Funcions Cognitives

01

Valoració de la capacitat cognitiva (dèficit cognitiu, estat d'ànim). Realització de proves, test, escales...

02

Tècniques d'intervenció:

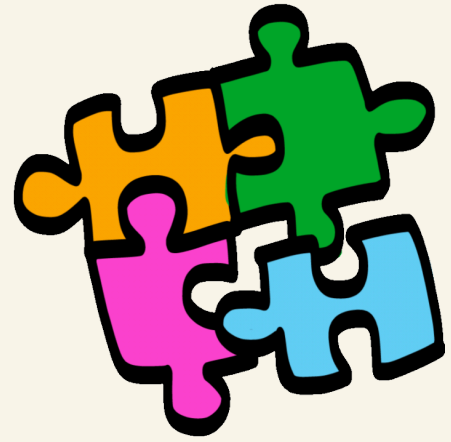
- **Estimulació Cognitiva:** Teràpies d'orientació a la realitat, memòria, atenció, llenguatge, raonament...
- **Tècniques Cognitives:** Reestructuració, afrontament...
- **Altres:** psicomotricitat, relaxació, musicoteràpia...

03

*Recursos (quaderns, aplicacions, exercicis...)

04

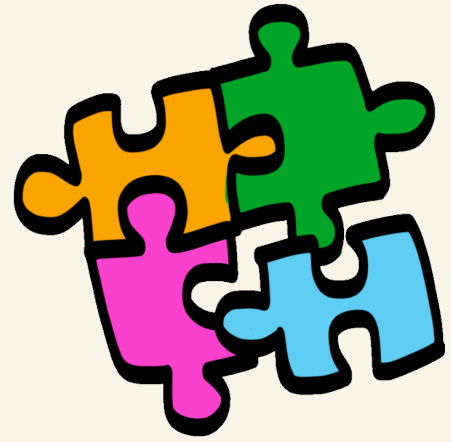
Avaluació: procés, progressió, resultats...

Aprenentatge i vulnerabilitat: alteracions intel·lectuals

Dificultats d'aprenentatge

- **Lentitud, en el ritme d'aprenentatge** i en la resposta a les ordres.
- **L'atenció no es manté per un temps perllongat** i ràpidament apareix la fatiga, cosa que dificulta la concentració.
- **Un interès escàs per les tasques** i poca curiositat per conèixer i explorar el que l'envolta i l'entorn proper.
- **Dificultats per aprendre** i executar les activitats per si mateixa.
- **Dificultats per recordar** el que s'ha fet.

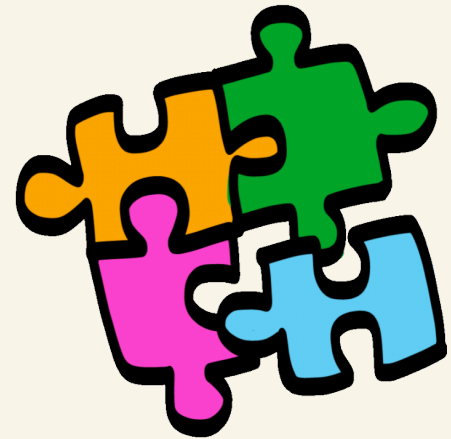
Aprenentatge i vulnerabilitat: alteracions intel·lectuals

Quan la tasca requereix esforç o l'aprenentatge presenta més dificultat, la persona pot exhibir una resposta desadaptada, que pot ser de dos tipus:

- **Apatia o passivitat excessiva.** Fa la sensació que no està motivada per continuar aprenent o fins i tot que és incapaç de fer tasques que ja coneix.
- **Agressivitat.** Pot protestar, tirar coses, tractar d'escapar-se, etc.

Estratègies educatives

- **Promoure la feina reiterativa i manipulativa**, perquè ho solen preferir i obtenen resultats millors.
- **Donar explicacions clares, simples i curtes**, i assegurar-se que la persona ha entès què ha de fer.

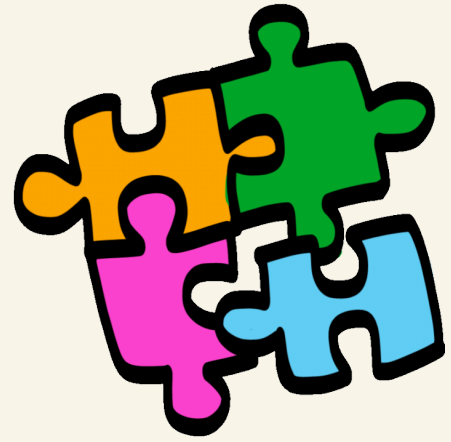

Aprenentatge i vulnerabilitat: malaltia mental

Per la diversitat de trastorns mentals, no és possible especificar estratègies generals d'aprenentatge. Les indicacions exposades a continuació s'han de prendre amb cautela i cal adaptar-les al subjecte, les seves circumstàncies i el diagnòstic

Estratègies educatives

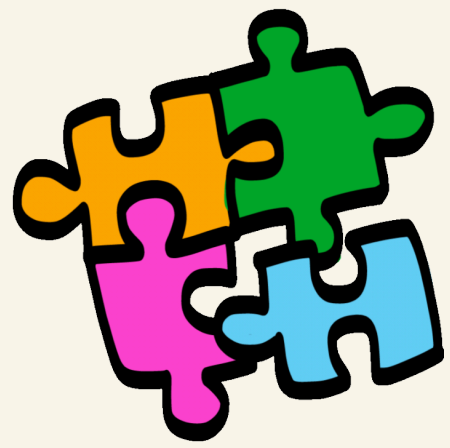
- **Potenciar ambients estructurats** que afavoreixin la interpretació de les situacions.
- Adequar l'espai per augmentar la **seguretat i la protecció** de l'entorn en què la persona es mourà.
- **Fomentar un entorn agradable sense estímuls que distreguin** i puguin desequilibrar l'atenció i l'estat emocional de la persona.

Aprenentatge i vulnerabilitat: malaltia mental

Estratègies educatives

- **Emprar senyalitzacions i marcadors per facilitar la comprensió d'horaris, activitats, persones** i moments de canvis en la seva rutina, cosa que afavorirà el seu control sobre l'entorn.
- **Proposar activitats diverses i ajustades** als seus interessos, competències i motivacions aprofitant i fomentant les seves habilitats, gustos i preferències.
- **Plantejar objectius assolibles.** Si una persona usuària s'enfronta a metes inabordables per a ella, la situació li pot generar estrès i pot reduir-ne la motivació.
- **Proporcionar reforç a les seves actuacions,** fent-li saber quan està fent bé les coses.

Aprenentatge i vulnerabilitat: situació de risc

Hi ha col·lectius molt heterogenis però que comparteixen el fet de trobar-se de manera conjuntural, encara que en alguns casos cronificada, en **una situació d'alta vulnerabilitat**.

Com que cada col·lectiu respon a una casuística diferent, ens limitarem a assenyalar-ne alguns aspectes molt generals

Dificultats d'aprenentatge

- **Falta de motivació**, tant per la seva situació particular de vulnerabilitat com per la dificultat per projectar expectatives d'èxit.
- **Limitacions personals:**
  - Pocs recursos de suport personal** per un context físic, social i econòmic desfavorable. Pot ser que mai no hagin disposat d'aquests recursos o que els hagin anat perdent gradualment.

